

Gerodontologi i Norden 2001

Tandpleje for ældre er i løbet af de seneste årtier blevet genstand for stigende interesse og er blevet mere nuanceret end tidligere. Det skyldes dels at tandlæger, tandplejere, politikere og andre er blevet opmærksomme på det spektrum af problemer der knytter sig til det stærkt stigende antal ældre og gamle mennesker i vore samfund. Men det skyldes også at forskningen har givet en bedre viden om aldringens indflydelse på mundhulens funktion og på de orale sygdommes udvikling, forebyggelse og behandling.

Traditionelt har aldersforskningen fokuseret på faktorer som fører til øget sårbarhed og dermed øget risiko for sygdom og funktionstab med konsekvenser som afhængighed i hverdagen og problemer med at præge sin egen tilværelse. Forskningen har i mindre grad været rettet mod de forebyggende sider af sygdomsudviklingen i de ældre år. Nyere undersøgelser har imidlertid vist at der er store individuelle variationer i aldringsforløb, og at alderens biologiske og navnlig psykologiske udvikling hos mange ældre forløber betydeligt mere optimistisk end man tidligere havde troet. Et af de store spørgsmål i moderne gerontologisk epidemiologi er om øgningen i livslængde vil medføre en tilsvarende øgning i sygdomsfrie eller aktive år sidst i livet. Teorien om »*compression of morbidity*« hævder at bedre adgang til medicinsk behandling og sundere livsstil i yngre år vil resultere i en forskydning af kronisk sygdom og afhængighed til en højere alder, mens teorien om »*extension of morbidity*« omvendt hævder at den øgede levetid medfører en længere periode med svækkelse sidst i livet. Det er muligt at vi i virkeligheden er vidne til en såkaldt bimodal fordeling, hvor en del af ældrebefolkningen bliver sundere og en anden del mere skrøbelig og afhængig, fordi mange vil overleve med kroniske sygdomme og problemer som tidligere ville have været fatale.

Formålet med dette tværfaglige, fællesnordiske temanummer i gerodontologi er at præsentere områder hvor forskningen i de seneste år har bidraget med vigtig ny viden med særligt sigte på de kliniske aspekter. Det er fagredaktionens håb, at temanummeret vil medvirke til at øge forståelsen af de komplekse problemer som knytter sig til opretholdelse af tandsundheden hos ældre og gamle mennesker og herved medvirke til at flere mennesker får et godt liv i alderdommen. Et vel-fungerende tandsæt er en vigtig faktor for den ældres velbefindende, selvrespekt og relation til omgivelserne.

Poul Holm-Pedersen, professor, dr.odont.

Ældreforskningscentret, Københavns Universitet

Redaktionsudvalget som har forestået det faglige indhold af temanummeret, har haft følgende medlemmer: professor, PhD, MDS *Anja Ainamo*, Finland, universitetslektor, ph.d. *Gunilla Nordenram*, Sverige, professor dr.odont. *Poul Holm-Pedersen*, Norge/Danmark, og skolechef, dr.odont. *Merete Vigild*, Danmark. De nordiske tandlægetidsskrifters redaktører retter en varm tak til redaktionsudvalget og til forfatterne.

Sven-Erik Hamp
Tandläkartidningen, Sverige

Christian Nissen
Tandlægebladet, Danmark

Paiva Mantyla
Finlands Tandläkartidning, Finland

Gudrun Sangnes
Den norske tannlegeforenings tidende, Norge

Redaktionel koordinator har if. de nordiske tandlægetidsskrifters turnusordning været do-cent, dr.odont. *Ib Sewerin*, Danmark.